

ALAC:
Svi mi imamo svoje zatvore!

ALAC Centar za pružanje pomoći u borbi protiv korupcije (dalje: Centar), Transparency International BiH (dalje: TI BiH), je zaprimio anonimno pismo u januaru mjesecu 2010. godine, u kojem se tražilo da ispitamo navodne slučajeve korupcije u kazneno – popravnom Zavodu Tuzla, vršene pod palicom tadašnjeg direktora, Hasana Hodžića (dalje: H.H.). U *prijavama* se tvrdilo da je direktor primao mito prilikom raspisivanja konkursa za čuvarsko osoblje. Od dva odvojena izvora se tvrdilo da je H.H. za svakog novoprimitljenog stražara uzimao novčane iznose od 15 – 20.000 KM. Takođe se navodilo da je H.H. ispunjavao uslove za penzionisanje po godinama starosti (od 65 godina), što je dovelo u pitanje legitimitet njegove rukovodeće pozicije.

Centar je usmjerio svoje zahtjeve i upite ka Upravnom Inspektoratu, u sklopu Federalnog Ministarstva Pravde BiH (dalje: FMP BiH), s ciljem vršenja inspeksijskog pregleda i provjere uslova za penzionisanje. Upravna Inspekcija FMP BiH je po izvršenom pregledu ustanovila da su navodi bili neosnovani i da je prijem novih stražara bio izvršen u skladu sa procedurom. Po pitanju radnog statusa direktora KPZ Tuzla, Upravna Inspekcija FMP BiH nam je razjasnila da je direktor bio imenovan funkcioner po četvorogodišnjem (u to vrijeme aktivnom) mandatu od Vlade FBiH, koja je isključivo odgovorna za njegovo imenovanje i razriješenje. Po kasnijem obaviještenju FMP BiH, saopšteno nam je da je H.H. na poziciju direktora KPZ Tuzla imenovala Vlada FBiH 2008. godine.

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH, omogućava da „direktora i zamjenika direktora kazneno popravnih zavoda, bez konkursa, postavlja i razriješava Vlada Federacije, na prijedlog federalnog ministra“. Po mišljenju Centra, Zakon time omogućava favorizam i veliku netransparentnost pri odabiru lica za pomenute položaje. U komuniciranju sa klijentom, se uvijek izvlačio kontekst da je H.H. bio u povlašćenom odnosu sa tadašnjim federalnim ministrom pravde, što i potvrđuje i priroda citirane zakonske odredbe.

KPZ Tuzla je kazneno popravni Zavod poluotvorenog tipa, sa smještajnim kapacitetima za mušku i žensku populaciju. Od 30-etak osuđenica, jedna je imala specifičan, povlašćen položaj u odnosu na ostale. Po anonimnom pismu jedne zatvorenice koja je bila objavljena na kantonalnim web portalima¹, saopšteno je da je H.H. bio u intimnoj vezi sa zatvorenicom S.V., koja je izdržavala desetogodišnju kaznu za teško ubistvo. Nemoralna veza u tuzlanskom zatvoru je omogućavala S.V. povlašćen položaj i diskriminaciju u odnosu na ostale zatvorenice, ali i mobing koji je direktor sprovodio nad čuvarima. I čuvari su slali svoja pisma novinskim redakcijama *Dnevnog Avaza*¹ te putem elektronskih medija¹, s ciljem objelodanjivanja „*mutnih poslova*“. U njihovom pismu se navodilo da direktor određuje „*koji će čuvar raditi na određenom mjestu; naređuje...koga će pregledati, a koga ne smiju ni pogledati.*“ Takođe su navodili da je vršena i konzumacija alkohola u zatvorskim prostorijama između H.H i S.V..

Kroz cjelokupan proces korespondencije sa pravosudnim institucijama na nivou kantona Tuzla, se sticao osjećaj protektorata spram direktora KPZ Tula, što je potvrđivalo sve sumnje, mišljenja i stavove anonimnih prijavitelaca i žrtvi KPZ Tuzla, što povlači automatsku disciplinsku odgovornost po Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija u FBiH.

Centar je predstavio sve informacije Tužilaštvu Tuzlanskog kantona (dalje: T TK), s ciljem da ispita ovaj slučaj, dostavljanjem u prilogu svih relevantnih medijskih izvora i novinskih članaka. Nikakva istraga nije bila preduzeta, obzirom da nikad nismo dobili povratne informacije da li su izvršene provjere navoda iz medija. Pored upućivanja novinskih saznanja o zluradnoj situaciji koja se odvijala u zatvoru, Centar se ciljano orijentisao na provjeru da li je T TK donosio naredbe o sprovođenju istrage po jednoj od prijava koja je bila upućena od novoformirane Antikorupcijske komisije Skupštine Tuzlanskog kantona (dalje: Komisija), kao i u prijavama svih drugih podnositelaca za zloupotrebu službenog položaja, uzimanje mita i vršenje mobinga.

Slanjem paralelnih upita i samoj Komisiji ispostavilo da su isti prosljedili anonimnu prijavu građana protiv direktora KPZ Tuzla – T TK, bez sprovođenja monitoringa, vršenja institucionalnog pritiska ili dalje saradnje sa TI BiH-om, u cilju prikupljanja procesne građe koja bi mogla pomoći rasvjetljavanju podataka u prijavi. Istini za volju, Skupština se u dva navrata obraćala FMP BiH, kao i jednom T TK s ciljem dobijanja povratne informacije po pitanju prosljeđene prijave, ali bez uspjeha, što navodi na zaključak da međuinstitucionalna saradnja i dužnost pomaganja u istim stvarima nije na zadovoljavajućem nivou.

Tužilaštvo je po zahtjevu Centra dostavilo djelimične informacije po pitanju broja i kratkog opisa formiranih predmeta protiv H.H. u osam odvojenih prijava koja su najviše spadala u krivično djelo zloupotrebe službenog položaja i ovlašćenja. U 7 predmeta je donijeta ista naredba o nesprovođenju istrage zbog nepostojanja sumnje da je H.H. počinio krivično djelo.

Razlog zbog kojeg nismo dobili službene naredbe o nesprovođenju istrage, je bio prvostepenim Rješenjem zamjenika glavnog tužioca okarakterisan, da iste *predstavljaju interne tužilačke dokumente*, te da, citiramo: „*Tužilaštvo ni po odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama niti bilo kojeg drugog zakona nije dužno dostavljati potražiocu informacije.*“ Za ovakvu konstataciju, TI BiH je odgovorio žalbom u upravnom postupku, ističući da ne postoji zakonska odredba koja omogućava tužilaštvu da izuzme dostavu službenih naredbi na osnovu slobodne procjene da iste predstavljaju *interne dokumente*.

Kroz cjelokupan proces korespondencije sa pravosudnim institucijama na nivou kantona Tuzla, se sticao osjećaj protektorata spram direktora KPZ Tula, što je potvrđivalo sve sumnje, mišljenja i stavove anonimnih prijavitelaca i žrtvi KPZ Tuzla.

Nakon uložene žalbe na prvostepeno rješenje T TK, glavni kantonalni tužilac je preuzimajući odgovornost za prvostepenu omašku zamjenika, priznao zakonsku relevantnost ZOSPI FBiH koje mu je dalo pravnu podlogu da ga obezvrijedi, time što je naredbe proglasio izuzetim na samovoljan način. Tužilac je dostavljanje naredbi podveo pod izuzetu kategoriju, smatrajući da bi iz njih mogla proizaći šteta za legitimne ciljeve FBiH, u vidu ugrožavanja *potencijalnih budućih istraga ili donošenja eventualno drugačijih odluka od T TK*.

Tužilaštvo TK nije prepoznalo ulogu ALAC Centra kao civilnog mosta između građana i institucija i nije željelo da transparentno pošalje naredbe koje su po automatizmu javna dokumenta, te je s drugostepenim rješenjem nastavilo da štiti položaj H.H.

TI BiH je po odbijenoj žalbi uložio tužbu u upravnom sporu, nailazeći na još jedan pravni zid sutkinje Kantonalnog suda u Tuzli, koja dovela u pitanje pravnu kvalifikaciju tužbenog zahtjeva, smatrajući da TI BiH-u nije bilo *povrijeđeno nikakvo pravo ili lični interes zasnovan na zakonu*. Sutkinja je svojim rješenjem, s pravne tačke gledišta, osporila cjelokupni upravni postupak koji je bio vođen u prvom i u drugom stepenu. Objektivno, pravosuđe je još jednom pokazalo apsolutno defanzivno stajalište i neuvažavanje pravne generacije novih zakona, poput Zakona o slobodi pristupa informacijama.

U duhu dosljedne advokature, TI BiH je na rješenje kantonalnog Suda u Tuzli uložio vanredni pravni lijek, tj. *zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke*, po kojem će u budućem periodu odlučivati Vrhovni Sud Federacije BiH.

Centar je vršenjem institucionalnog pritiska i pravnom upornošću uspio da postigne pozitivan rezultat u slučaju KPZ Tuzla. To se desilo obaviještenjem pomoćnika ministra za izvršenje krivičnih sankcija, u sklopu FMP BiH – da je Hasan Hodžić smjenjen tokom redovne sjednice Vlade FBiH zbog navršanih 65 godina života, a prije isteka redovnog mandata. Tom prilikom je bio dostavljen i izvod iz Službenih novina FBiH, prije zvaničnog objavljivanja u javnosti. Kasnije su dostavljeni i stenogrami sa predmetne sjednice.

Nas inicijalni kontakt u slučaju KPZ Tuzla je napisao: „Već sam rekao da ne vjerujem u pravnu državu i bio sam spreman odustati, ali vi doista budite nadu i entuzijazam.“ Kontakt je bio cijelo vrijeme *whistleblower* i za vrijeme korespondencije sa Centrom (od godinu i po dana), je naveo da je njegov profil morao ostati anonimn zbog opasnosti gubitka posla, dodajući da je zbog insajderske pozicije u niz situacija doživljavao razne prijetnje i slučajeve *mobinga* u KPZ Tuzla.

Klijent i TI BiH smatraju da bi H.H. trebao odgovarati za sve situacije koje su imale osnova za pokretanje istražnog postupka. TI BiH ni u kojoj mjeri nema namjeru niti cilj da nanese štetu legitimnim ciljevima Federacije BiH (kao što to smatra Glavni tužilac TK), nego opravdano smatra da bi Hasan Hodžić kao i sveprisutni pravosudni protektorat trebao biti podvrgnut transparentnom i javnom procesu razotkrivanja svih krivičnih i disciplinskih elemenata od strane nadležnih institucija koje su spremne i politički nepristrasne da to i urade.

Za sad je Vrhovni Sud Federacije BiH na pravom panou „objektivnog“ odlučivanja.

Slučaj KPZ Tuzla je jedan od hiljadu slučajeva koji se procesuiraju putem projekta ALAC – Advocacy and Legal Advice Center, Transparency International BiH.

www.ti-bih.org

IZVORI:

ⁱ Član 123, Zakon o izvršenju krivičnih sankcija u Federaciji BiH ("Sl. novine Federacije BiH", broj: 44/98, 42/99 i 12/09)

ⁱ www.tuzlalive.ba, www.depo.ba, www.busovaca.net/busovaca-vijesti-net/38-busovaca-zanimljivo/79-sex-afere-u-enskom-zatvoru-sanja-vuleta-neformalna-kraljica-zahvaljujui-vezi-s-direktorom

ⁱ Dnevni Avaz, 25 januar 2011 naslov: Grupa stražara žale se na rad direktora Hodžića

ⁱ www.tuzlalive.ba anonimno pismo: Grupa casnih zatvorskih strazara

ⁱ Prvostepeno Rješenje Tužilaštva Tuzlanskog kantona

